Polonezul Maciej Strijkowski, martor al locului bătăliei de la Posada (1)

Dr. Constantin Ioniţescu (https://www.art-emis.ro/dr.-constantin-ionitescu/) 06 August 2023

(/images/stories/istorie/Polonezul_MS_posada_1.jpg)

Polonezul Maciej Strijkowski, primul martor ocular, în 1575, al locului bătăliei de la Posada (1330)

În paginile istoriei din sec. al XIV-lea este trecută celebra luptă de la Posada dintre regele Ungariei Carol Robert de Anjou și voievodul Ţării Transalpine, Basarab I. Locul desfăşurării acestei lupte l-a preocupat și pe istoricul polonez Maciej Strijkowski care în anul 1575 a avut ocazia să viziteze Țara Românească şi a descris împrejurările și locul bătăliei de la Posada.

Întrucât istoricii noştri au contestat faptul că Strijkowski ar fi trecut prin această parte de țară, am căutat să demonstrez că acest lucru este adevărat, descriind și călătoriile altor europeni prin Ţara Românească din timpul voievodului Mircea Alexandru, cel care le-a facilitat acest lucru.

Căutând acei trei stâlpi de piatră descriși de Strijkowski în com. Titeşti din Țara Loviștei, pe vechiul drum roman Titești - Rădăcineşti, pe valea Barbului se găsesc două lespezi mari de piatră cu o frumoasă inscripție cu litere chirilice, localizată lângă un mic platou. În 1970, prof. univ. Damian Bogdan a copiat fiecare literă şi le-a publicat în revista „*Studii Vâlcene”*, apreciind că acest înscris este datat aprox. în secolele al XII-XIII-lea.

Prof. Gheorghe Voica a descifrat înscrisul sub formă epigrafică, din care reiese că în această zonă a murit o persoană, notată cu litera „T” În anul 2002, pe drumul de ţară din Titeşti, lângă cimitirul vechi din sec. XVI, s-a descoperit o altă lespede de piatră cu scriere chirilică, considerată a fi al treilea stâlp de piatră descris de Strijkowski. Pe ea este gravată şi o cruce de tipul împăratului Justin. Din conținutul înscrisurilor reiese că a existat un voievod Basarab al Munteniei, căruia i-a murit o rudă, făcând deci conexiunea cu Mormântul 10 din Biserica Domnească din Curtea de Argeș, unde un tânăr cavaler își doarme somnul de veci, iar pe nasturi are stema Basarabilor. Polonezul Strijkowski a notat locul bătăliei, iar pe stâlpii de piatră este un înscris ce pomenește de un Basarab, marcat cu litera „T”, ce a murit aici. Acest Basarab ar putea fi băiatul voievodului, purtând numele bunicului, Tihomir. În carte sunt făcute legăturile cu diplomele lui Carol Robert de Anjou și Ludovic de Anjou, legate de Posada. Studiind relieful zonei, drumurile actuale în comparație cu căile de „comunicație” din acele timpuri, adică cele de pe firul râurilor și văile lor, precum şi datele redate sui-generis în diplomele cancelariei regelui maghiar, se poate preciza că

luptele s-au dat pe valea râului Băiaș, iar locul unde s-a pregătit așa zisa „capcană” este la Turnul lui Doancă. În urma studiilor materialelor de construcţie din jurul acestei cetăți (studii făcute în anii 2000) se poate trage concluzia că ea era prezentă în acea perioadă. De fapt este localizată la 3 km de vechiul drum de pe firul Oltului, construit de romani cu 1200 de ani înainte. Acest drum se întindea până la Rm. Vâlcea. Pe de altă parte am căutat să descifrez însemnătatea simbolului paftalei de la brâul cavalerului din mormântul 10 și relațiile ce existau între Carol Robert de Anjou şi voievodul Basarab precum și personajele de încredere din jurul regelui care au contribuit la aceste evenimente.

În 1247, regele maghiar Bela al IV-lea consemna în diploma eliberată cavalerilor ioaniți existenţa voievodatelor lui Seneslau şi Litovoi în stânga şi dreapta Oltului precum și a cnezatelor lui Farcaș şi Ioan localizate de-a lungul Oltului, pe vechiul drum roman. După trecerea lui Tihomir la Câmpulung și Curtea de Argeș, împreună cu familia - curteni români, sași, maghiari, el a fost recunoscut de voievozii locali și boierii basarabeşti din Craiova, formând Țara Transalpină. Această țară cuprindea teritoriul de la Carpați la Dunăre până la Turnu Severin, fapt recunoscut și de domnitorul Mircea Ciobanu în 8 iulie 1552.

În timpul voievodului Mircea Ciobanul, s-a eliberat un act de proprietate pentru urmașii lui Laszlo și Jigmond, maghiari care primiseră pământ în Perișanii din Țara Loviștei de la Negru Vodă.

Carte de mână a lui Mircea Ciobanul, la 8 iulie 1558: *„Din mila lui Dumnezeu, Io Mircea voievod și domn a toată țara Ungrovlahiei, fiul marelui și preabunului Radu Voievod. Dă domnia mea această poruncă a domniei mele lui Jigmon și lui Lață și lui Jigmon și cu fiii lor, câți Dumnezeu le va lăsa, ca să fie ocină în Peri două funii pentru că le este veche și dreptă ocină și dedină, încă din zilele lui Negru voievod. Iar apoi a fost cotropită de boierii Bîrsești. Întru acesta, domnia mea am căutat și am judecat după dreptate și după lege și am aflat și domnia mea că le-a fost ocină dedină și cotropită”*.

Carte de mână a lui Mircea Ciobanul, la 3 mai 1549: *„Din mila lui Dumnezeu, Ioan Mircea voievod și domn a toată Ungrovlahia, fiul lui Radul voievod. Dă domnia mea această poruncă a domniei mele acestor boieri, anume Draghițibă și lui Stan și lui Stanciu și fiilor lor, câți Dumnezeu le-a dăruit, ca să le fie moștenire acest pământ numit al Hirișeeștilor tot și pe semnele vechi și drepte...Și am dat domnia mea ca să le fie și Poborăștii toți și cu toți munții de la gura Steziei, pe vechile semne, pentru că a cumpărat Draghițibă și Toader acest hotar pe 30 de vaci și boi cornorați și roșii de la Socol << din >> Baia de Fier și de la Neag, cnezul Poborăsc și șapte sate de țigani cu (șapte) 7000 aspri gata. Și iar a cumpărat Drăghițibă cu toți un munte, Buvtă jumătate cu 3000 de aspri și 32 cai buni de la Stanciu, boierul din Gruiu. Și iar am dat domnia mea ca să stăpânească și alți munți ai lor care se numesc Teiteg și altul Groapa și altul Poiana Muierii și Ciobanului și Selanele și Capra, pentru că am văzut domnia mea și cartea de mână a tatălui domniei mele și altă carte de mână a lui Negru Voievod cel Bătrân [...] Și apoi am dat domnia mea ca să stăpânească acești boieri mai sus numiți aceste moșteniri și țigani neclintit, după porunca domniei mele”*.

În 1310-1311, Basarab I ia în stăpânire și Țara Lovіştei. El și-a întărit și relațiile cu ţaratele vecine ale Bulgariei şi Serbiei, fiul voievodului și-a căsătorit fata Teodora cu ţarul Ioan Alexandru. Consider că voievozii noștrii aveau vechi rădăcini boierești în antecedente luând în seamă chiar cronica de la curtea regala poloneză din anul 1259, care consemna faptul că mongolii au intrat în Țara Basarabeștilor în 1241! Pe de altă parte, steagul lui Litovoi are o legătură cu ţarii valahi din imperiul vlaho-bulgar de la Târnova din 1185 încoace. Pe hlamida sebastocratului Ioan Asan Alexandru se găsesc imprimate vulpi şi grifoni.

Căciula de vulpe fiind purtată de sacerdoții zeului Dionisie din tribul bessilor şi odrişilor din munţii Haemului încă din timpul lui Herodot, ca simbol sacru, a ajuns să fie purtată şi de Basarabi. Tot din acele timpuri mai întâlnim şi simbolul grifonului. Grifonul îl găsim şi pe patera de aur de la picioarele

zeului Apolo, la comoara de aur „Cloșca cu Pui” de la Buzău. Acest simbol al leului înaripat a fost găsit și pe inelul de aur al lui Nan Udobă pe care avea gravat numele și zeii Asclepios și Higeea. Nan Udobă fiind rudă cu Negru Vodă, este şi el înmormântat în Biserica Domnească din Curtea de Argeș.

După ce am enumerat aceste simboluri din trecutul voievozilor români, putem să facem legătura cu posibila logodnă dintre familia regelui Carol Robert de Anjou şi a voievodului Basarab I - adică a fetei lui Carol, Ecaterina, minoră, cu băiatul lui Basarab, Tihomir (Albu), cavaler. Această logodnă a fost făcută prin intermediul comitelui Martin, fiul lui Bogar de Sălaj, pe care Carol Robert de Anjou îl lăuda că a dus lui Basarab I „multe solii bune” încă din 1320, adică celui pe care regele îl numea „voievodul nostru al Țării Transalpine”! În acele vremuri relațiile între diverși dinaști se întăreau în acest mod. Așa că la această logodnă a participat și regina Elisabeta Piast, soţia lui Carol Robert de Anjou. Chiar dacă nu avem documente privind această logodnă, prezenţa Elisabetei Piast în familia voievodului Nicolae Alexandru, când se povestește de căsătoria fiicei lui Elisabeta cu Ladislau de Opolen, nepot al reginei, legătură făcută de capelanul Dimitrie Futaki în 1443-1445. Tot acest episcop de Oradea a contribuit şi la construirea catedralei episcopale din Oradea, precum şi la Altarul Elisabetei, care a decedat de tânără, din catedrală!

După cum se știe, în 1330, castelanul de Mehadia Dionisie Szechi a insistat mult pe lângă regele Carol Robert de Anjou, să întreprindă cucerirea cetății de la Turnu Severin. El cucerise și cetatea Gureni de dincolo de Dunăre, loc pe unde bulgarii, sârbii, tătarii și poateșsi Basarab, cautau să pătrundă pe valea Mehadiei spre Timișoara. La fel a insistat și ruda regelui Carol Robert, voievodul Transilvaniei,Toma Szeseni, considerând că voievodul Basarab este slăbit după lupta de la Veljbud. În afară de aceste evenimente, din punct de vedere psihologic, regele Carol Robert a suferit un șoc în aprile 1330, când baronul Felician Max a încercat să-l asasineze, constituind un factor serios pentru ridicarea moralului, crezând ca intrarea în Țara Transalpina este un lucru ușor.

„Carołus Węgierski kroi, gdy bez przyczyny podniósł woyne na Bazarada hospodara Multanskiego, porazon iest fortelem na glowe od Multanow y Wolochow, tak, iz w maley drużynie ledwo sam kroi z pogromu ubiezal do Wegief. Na tym mieyseu gdzie bitwa była hospodarowie Maltańscy mona- ster zmutowali i slupy murowane trzy z kamienia postawili, ktorem ia sam widział roku 1574 z Turek iadac, za Giurgieciem miasteczkom, dwa dni chodu od Sybinova miasta Siedmigrockiego, idąc przez góry...”. Traducere: *„Carolus al Ungariei taie, când fara motiv a ridicat un razboi pe Bazaradul lui Hospodar Multanski, este lovit de o smecherie în cap de la Multani ți Volochs, astfel încâ,t într-o echipă mică, abia taie de la destrama la Wegief. În acest loc unde a avut loc bătălia, hospodarii maltezi au mutat mănăstirea și au ridicat* trei stâlpi de cărămidă din piatră, *pe care eu însumi i-am văzut în 1574 de la turci, urmând Giurgiec până la orașe, la două zile de mers de Sybinov, orașul Transilvaniei, plimbare prin munti....”*

Consider că istoricul polonez Maciej Strijkowschi, prin localizarea Luptei de la Posada în Țara Lovistei de-a lungul râului Băiașu (singurele căi de comunicație în acea vreme pentru o așa de mare armată), în dreptul Turnului lui Doancă, fortificat ca o cetate, unde Muntenii i-au întins o “șmecherie”, adică, printr-o tactică de apărare, au blocat drumul, loc de unde a putut Carol Robert de Anjou să fugă spre Ungaria. Pe de alta parte, Strijkowschi notează existenta cavalerilor purtatori de cruce malteză în Titești, ca niște gospodari care au făcut trei stâlpi de piatra naturală (cremene) și o biserică, sub comanda lui Basarab.

- Va urma -

^

Evaluare: ★★★★★

© 2019 ART-EMIS